

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja

Loviisan kaupunki

07.01.2026

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (OPS luku 7)	6
2.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen (OPS luku 7.1)	7
2.1.1 Loviisan kaupunki: Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen periaatteet ..	9
2.1.2 Loviisan kaupunki: Ryhmäkohtaisen tuen RYKO-ryhmät ja Oppilaskohtaisen tuen OKO-ryhmät	10
2.1.3 Loviisan kaupunki: Oppimisen tuen vuosikello	13
2.1.4 Loviisan kaupunki: Oppimiskartoitukset eri vuosiluokilla	17
2.1.5 Loviisan kaupunki: Vastuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä	18
2.1.6 Loviisan kaupunki: Yhteistyö oppimisen tukeen liittyvissä tilanteissa	18
2.2 Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin (OPS luku 6.2)	20
3 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (OPS luku 7.2)	22
3.1 Loviisan kaupunki: Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	23
4 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen (OPS luku 7.3)	25
4.1 Loviisan kaupunki: Ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä niiden tavoitteet ja järjestäminen	25
4.2 Opettajan antama yleinen tukiopetus (OPS luku 7.3.1)	26
4.2.1 Loviisan kaupunki: Opettajan antama yleinen tukiopetus	27
4.3 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus (OPS 7.3.2)	28
4.3.1 Loviisan kaupunki: Opettajan antama opetuskielen tukiopetus	29
4.4 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä (OPS 7.3.3)	30
4.4.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä	30
5 Oppilaskohtaiset tukitoimet (OPS luku 7.4)	33
5.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi (OPS 7.4.1)	33
5.1.1 Loviisan kaupunki: Oppilaskohtainen tuki ja tuen tarpeen arviointi	35
5.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma (OPS 7.4.2)	36

5.2.1 Loviisan kaupunki: Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ..	37
5.3 Tukea koskeva päätös (OPS 7.4.3)	38
5.3.1 Loviisan kaupunki: Tukea koskeva päätös	39
5.4 Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä (OPS 7.4.3.1)	40
5.4.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä	40
5.5 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä (OPS 7.4.3.2)	41
5.5.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä	42
5.6 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa (OPS 7.4.3.3)	43
5.6.1 Loviisan kaupunki: Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa	43
5.7 Tulkitsemispalvelut (OPS 7.4.3.4)	44
5.8 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut (OPS 7.4.3.5)	45
5.9 Apuvälineet (OPS 7.4.3.6)	45
5.9.1 Loviisan kaupunki: Tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet	46
6 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen (OPS luku 7.5)	47
6.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen (OPS 7.5.1)	47
6.1.1 Loviisan kaupunki: Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	48
6.2 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä (OPS 7.5.2)	49
6.2.1 Loviisan kaupunki: Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta	50
6.3 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika (OPS luku 7.6)	52
6.4 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu (OPS luku 7.7)	54
6.4.1 Loviisan kaupunki: Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	54

7 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto (OPS luku 7.8)	55
7.1 Loviisan kaupunki: Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto..	56
8 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytänteitä Loviisassa	58
8.1 Esiopetuksen erityisopetuksen järjestäminen Loviisassa	58
8.2 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen (EOPS 5.5.5).....	58
8.2.1 Loviisan kaupunki: Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen	58
8.3 Oppilasta koskevan tiedon siirto	60
8.3.1 Tiedonsiirto opetuksen järjestäjien kesken	60
8.3.2 Oppilashuollon tietojen siirtäminen	60
9 Opiskeluhoollon osuus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä Loviisassa	61
9.1 Oppimisen tuki ja opiskeluhoolto Loviisassa	61
9.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto	62
9.2.1 Yksilökohtainen opiskeluhoolto Loviisassa.....	63
9.3 Konsultaatio ja ammattilaisten keskustelu	63

1 Johdanto

Tämä *Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja* on laadittu kokoamaan yhteen Loviisan kaupungin esi- ja perusopetuksessa sovellettavat oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sekä opiskeluhuoltoon liittyvät keskeiset säädökset, määräykset ja toimintaohjeet. Käsikirjan tavoitteena on tukea henkilöstöä opetuksen ja opiskeluhuollon suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Käsikirjassa esitettyjä käytänteitä noudatetaan kaikissa Loviisan kaupungin kouluissa.

Käsikirjan rakenne ja otsikointi mukailee *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden* (2014) lukua 7, Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Opiskeluhuoltoa koskevat määräykset on esitetty opetussuunnitelman perusteiden luvussa 8, ja tässä käsikirjassa opiskeluhuoltoa käsitellään luvussa 9.

Käsikirjassa mustalla ja violetilla painetut tekstit sisältävät *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden* määräyksiä, lakitekstejä sekä Opetushallituksen ohjeistuksia. Tumman vihreällä merkityt kohdat puolestaan kuvaavat Loviisan kaupungin yhteisiä toimintaohjeita ja paikallisia käytänteitä.

Tämän käsikirjan laatimisessa on käytetty tukena Sipoon kunnan koulutuksen toimialan 27.5.2025 laatimaa Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirjaa.

2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (OPS luku 7)

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen¹. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt² antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin³. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevinä ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä⁴. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia⁵. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet⁶. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan⁷, ne suunnitellaan⁸ ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

² Perusopetuslaki 20 b §

³ Perusopetuslaki 20 b §

⁴ Perusopetuslaki 20 b §

⁵ Perusopetuslaki 20 c §

⁶ Perusopetuslaki 20 c §

⁷ Perusopetuslaki 20 d §

⁸ Perusopetuslaki 20 e §

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulukäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen (OPS luku 7.1)

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin.⁹ Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa.¹⁰ Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä.¹¹ Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen.¹² Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä

⁹ Perusopetuslaki 20 a §

¹⁰ Perusopetuslaki 20 b §

¹¹ Perusopetuslaki 20 b §

¹² Perusopetuslaki 20 c §

voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta.¹³ Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.¹⁴

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.¹⁵

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava.¹⁶ Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä.¹⁷ Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen

¹³ Perusopetuslaki 20 f §

¹⁴ Perusopetusasetus 3 §

¹⁵ Perusopetuslaki 20 h §

¹⁶ Perusopetuslaki 20 f § ja Hallintolaki (434/2003) 45 §

¹⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 §

opiskeluhoolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhooltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. [Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhooltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.](#)¹⁸

Opiskeluhoollosta määrätään tarkemmin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 8.

2.1.1 Loviisan kaupunki: Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen periaatteet

Loviisan kaupungin kouluissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat suunnitelmalliset ja pedagogisesti perustellut opetusjärjestelyt, jotka vahvistavat oppimisen edellytyksiä jokaisessa koulussa ja luokassa. Tuen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan sekä opetusryhmän vahvuudet että siihen liittyvät yksilölliset ja yhteisölliset tarpeet.

Koulujen toimintakulttuurin kehittämisen perustana Loviisassa on inklusiivinen perusopetus. Inklusiivisen opetuksen tavoitteena on turvata jokaiselle oppilaalle mahdollisuus toimia, kehittyä ja oppia omana yksilönään sekä aktiivisena yhteisön jäsenenä.

Oppilaan opetukseen osallistuvat opettajat arvioivat yhteistyössä oppilaan tuen tarvetta. Tuki suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

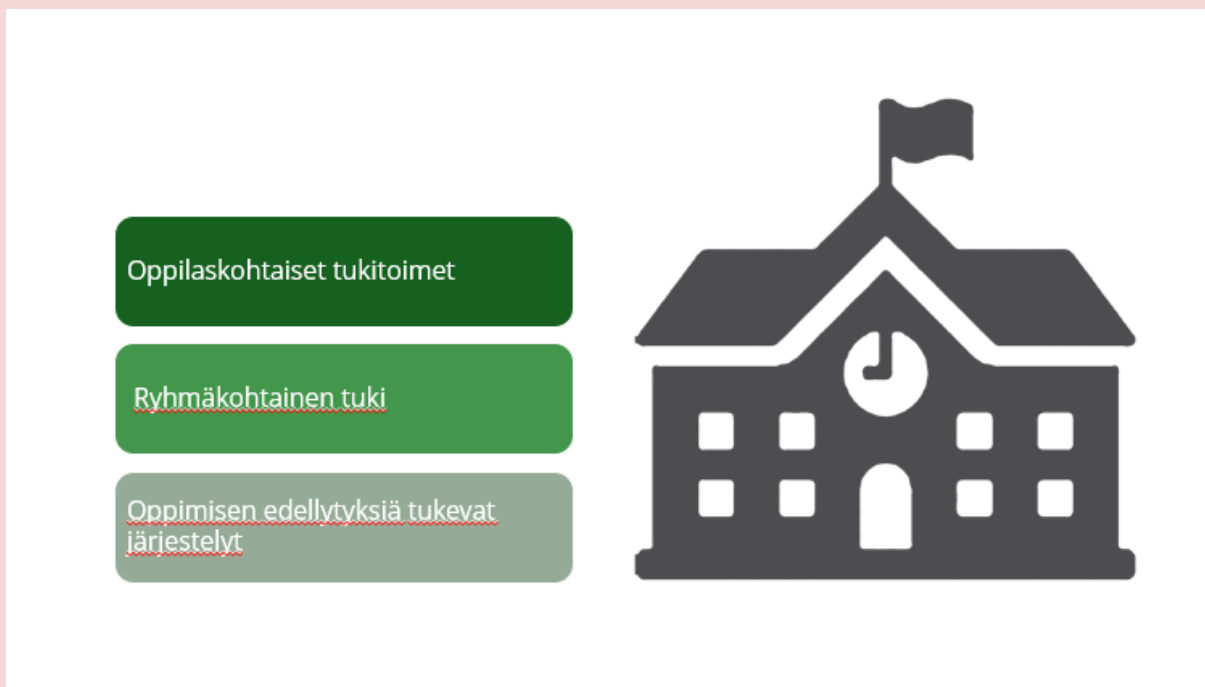
Esi- ja perusopetuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen tavoitteena on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien vaikeuksien ennaltaehkäisy. Tuen suunnittelun perustana ovat kunkin oppilaan ja opetusryhmän vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät yksilölliset tarpeet.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa ja opetusryhmässä inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa annetaan Harjuntien koulussa, Generalshagens skolassa 1–6 ja Lovisavikens skolassa 7–9. Oppilaalla on oikeus saada riittävää ja tarkoituksenmukaista tukea

¹⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §

heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen järjestelyiden tulee olla joustavia, suunnitelmallisia ja pitkäjänteisiä, ja ne muodostavat kiinteän osan koulun inklusioperiaatteita.

Tuen tarpeen arviointi toteutetaan opettajien, oppilaan ja huoltajien yhteistyönä. Tarvittaessa arviointiin ja suunnitteluun osallistuvat myös opiskeluhoollon asiantuntijat, kuten koulupsykologi, koulukuraattori tai kouluterveydenhoitaja. Tuen suunnittelua, riittävyttä ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti vähintään kerran lukuvuodessa sekä tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä.

KUVA: Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen Loviisassa

2.1.2 Loviisan kaupunki: Ryhmäkohtaisen tuen RYKO-ryhmät ja Oppilaskohtaisen tuen OKO-ryhmät

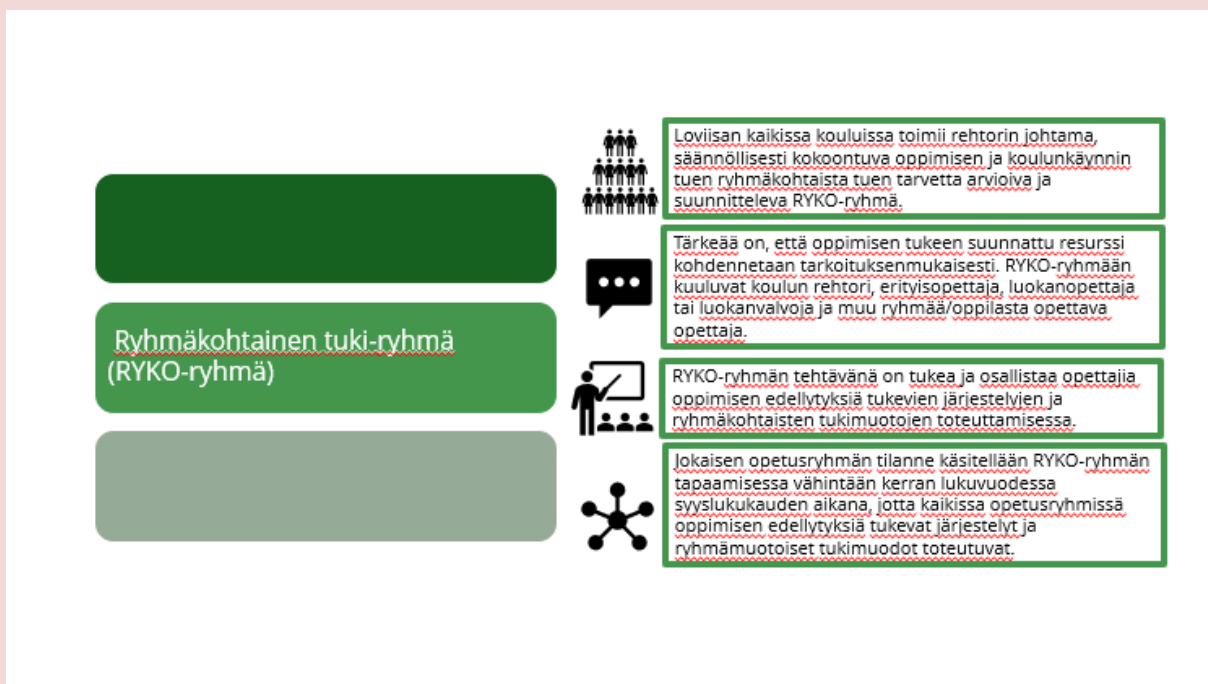
Loviisan kaikissa kouluissa toimii rehtorin johtama ja säännöllisesti kokoontuva **Ryhmäkohtaisen tuen ryhmä (RYKO-ryhmä)**. RYKO-ryhmän tehtävänä on arvioida ja suunnitella oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyjä sekä ryhmäkohtaista tuen tarvetta.

RYKO-ryhmään kuuluvat koulun rehtori, erityisopettaja, luokanopettaja tai luokanvalvoja sekä muut kyseistä ryhmää tai oppilasta opettavat opettajat. Ryhmän toiminnan tavoitteena on tukea ja osallistaa opettajia oppimisen edellytyksiä vahvistavien käytänteiden ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa.

Jokaisen opetusryhmän tilanne käsitellään RYKO-ryhmän kokouksessa **vähintään kerran lukuvuodessa** syyslukukauden aikana. Näin varmistetaan, että kaikissa opetusryhmissä toteutuvat oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt ja ryhmämuotoiset tukimuodot.

Aineenopetuksessa opetuksen edellytyksiä tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtaisen tuen toteutus voidaan käsitellä aineryhmittäin rehtorin ja erityisopettajan johdolla.

RYKO-ryhmän toiminnassa keskeistä on varmistaa, että oppimisen tukeen osoitetut resurssit kohdistuvat tarkoituksenmukaisesti ja oppilaiden tarpeiden mukaisesti.

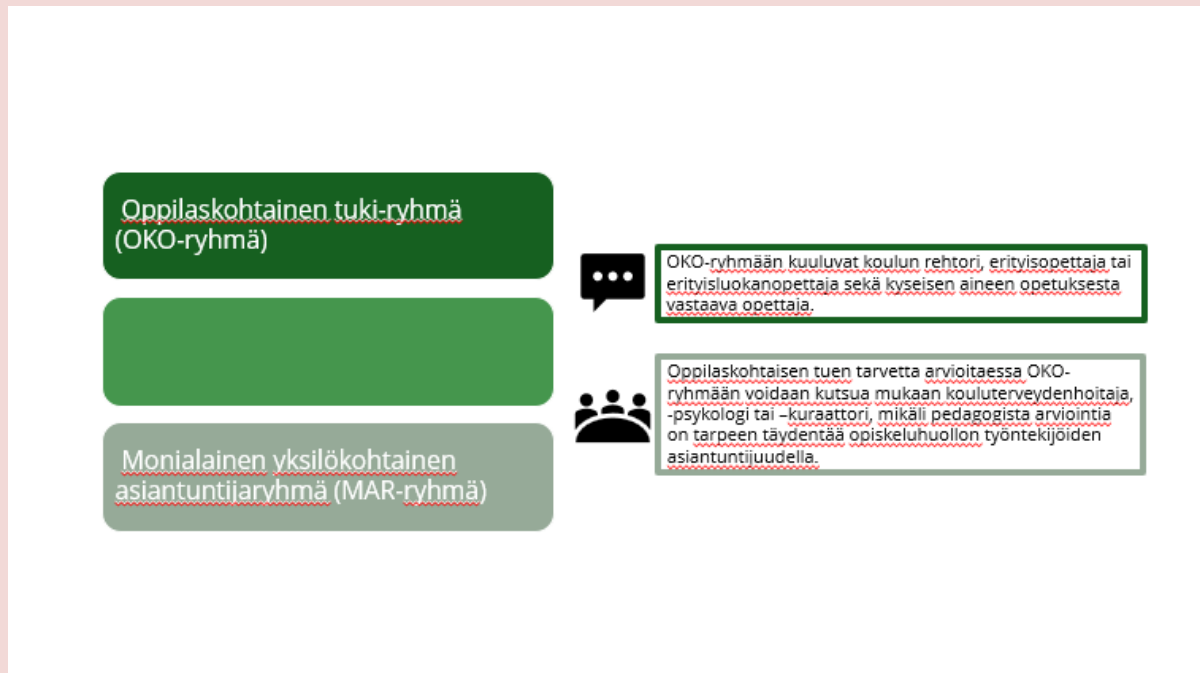
KUVA: RYKO-ryhmän kokoonpano ja tehtävät

Oppilaskohtaisen tuen tarvetta arvioidaan **OKO-ryhmässä (Oppilaskohtainen tuki -ryhmä)**, johon kuuluvat rehtori, erityisopettaja tai erityisluokanopettaja sekä kyseisen aineen opetuksesta vastaava opettaja.

Mikäli pedagogista arviointia on tarpeen täydentää opiskeluhuollon asiantuntijoiden (kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi tai koulukuraattori) näkemyksillä, kootaan oppilaan asioiden käsittelyä varten **monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAR-ryhmä)**. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen ja kokoonpanoon tarvitaan aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumus. MAR-ryhmän toimintaa säädellään tarkemmin *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden* luvussa 8.

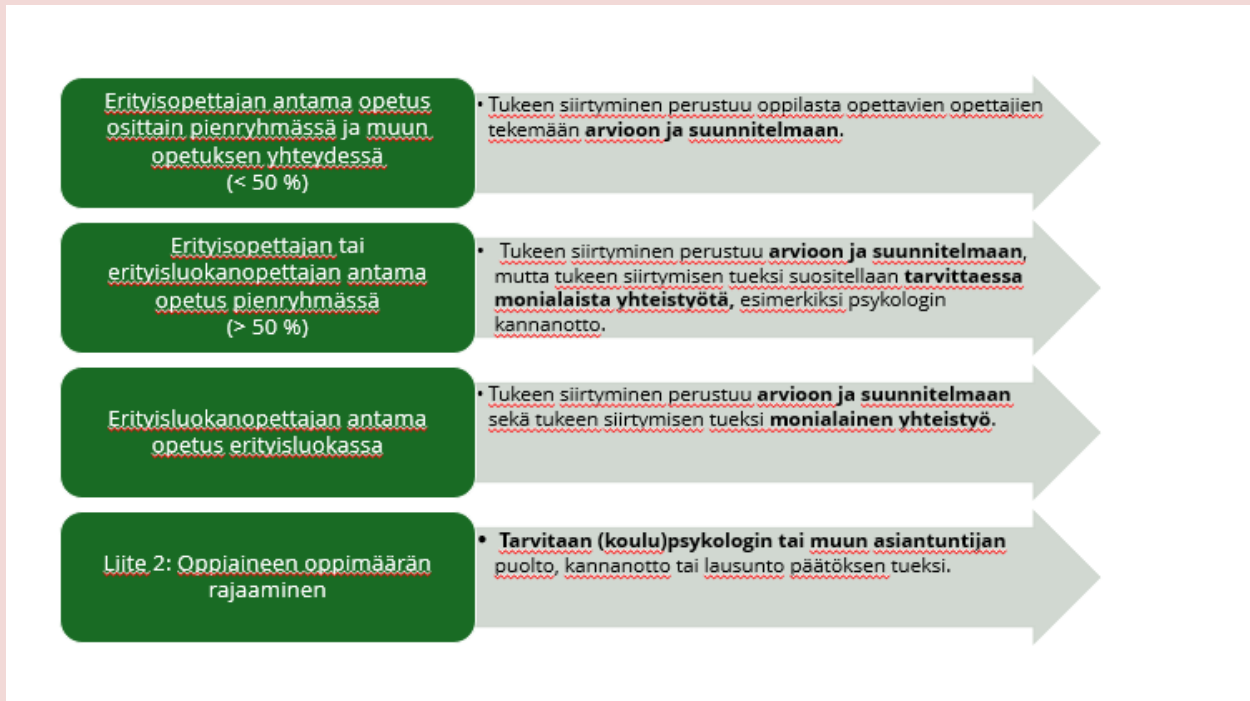
Kun oppilaskohtaisen tuen arvioinnin tueksi kutsutaan MAR-ryhmä, laadittavan **pedagogisen asiakirjan (OTS, Oppilaskohtainen tuen suunnitelma)** lisäksi tulee kirjata **Wilmaan "muistio"-välilehdelle tieto** asiantuntijaryhmän kokoontumisesta.

Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan aina oppilaan opetuksen järjestämiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen siirtymiseen liittyen. Tavoitteena on löytää yhteistyössä ratkaisu, joka tukee oppilaan etua. Mikäli opetuksen järjestäjän ja huoltajan näkemykset eroavat, kootaan MAR-ryhmä selvittämään tilannetta ja tekemään tarvittavat suositukset

Kuva: OKO-ryhmän kokoonpano

RYKO- ja OKO-ryhmien työskentelytavoista tiedotetaan koulun henkilökuntaa ja huoltajia lukuvuoden alkaessa, jotta ryhmien toimintaperiaatteet ja vastuut ovat kaikille selkeät. Tiedottamisvastuu on koulun rehtorilla.

KUVA: Prosessikaavio – siirtyminen yksilökohtaiseen tukeen

Oppilas voi saada sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea että yksilökohtaisen opiskeluhoollon tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea sekä opiskeluhoollon tukea säätelee eri lainsäädäntö. Lainsäädäntö erottaa oikeudellisesti toisistaan perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen oppilashuollon (ks. Opetussuunnitelman perusteet luku 8 Opiskeluhoolto ja tämän käsikirjan luku 9 Opiskeluhoollon osuus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä). Opiskeluhoollon tuki on oppilaalle vapaaehtoista ja sen järjestäminen edellyttää oppilaan tai hänen huoltajansa suostumusta.

2.1.3 Loviisan kaupunki: Oppimisen tuen vuosikello

Oppimisen tuen vuosikellossa kuvataan Loviisassa yhteisesti sovitut lukuvuoden aikana toteutuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät tehtävät ja vastuuhenkilöt.

Ajankohta	Mitä tehdään?	Vastuuhenkilöt
elokuu	Varmistetaan, että koululla on riittävät tiedot tukea tarvitsevista oppilaista (erityisesti uudet oppilaat)	Rehtori, luokanopettaja, erityisopettaja, luokanvalvoja ja opettajat yhdessä, tarvittaessa opiskeluhuolto
	Tarkistetaan tuen tarve ryhmissä ja tiedotetaan luokanopettajia ja aineenopettajia oppilaiden tuen tarpeista	Luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja
	Varmistetaan koulun resurssien tarkoituksenmukainen jakautuminen	Rehtori
	Aloitetaan lukuvuoden tukitoimien arviointi, suunnittelu ja kirjaaminen	Erityisopettaja, luokanopettaja, erityisluokanopettaja, luokanvalvoja
	Aikataulutetaan jokaiselle opetusryhmälle RYKO-ryhmän tapaaminen	Rehtori ja RYKO-ryhmät
syyskuu	Oppimiskartoitukset alkavat sovitun aikataulun mukaisesti	Kartoituskalenterin mukaisesti
	Tilastointipäivä 20.9.	Rehtori, koulusihteeri ja suunnittelija
lokakuu	Oppilaskohtaisten tuen toteuttamista koskevien suunnitelmien päivitys lokakuun loppuun mennessä	Erityisopettaja, erityisluokanopettaja, luokanopettaja, luokanvalvoja (huom. ainekohtaiset tavoitteet oppiainetta opettava opettaja)
marraskuu tai jakson vaihtuessa	Kouluittain ryhmäkohtaisen tuen kohdentumisen ja riittävyden arviointi sekä tarvittaessa resurssien uudelleen kohdentaminen ryhmien välillä	Rehtori ja erityisopettajat

tammikuu	Oppilaskohtaisena tukena erityisluokkaa tarvitsevat oppilaat tammikuun loppuun mennessä Kouluun ilmoittautuminen Rehtori lähettää tulevan lukuvuoden ryhmäkohtaiset resurssitarpeet tuen rehtorille, joka kokoaa resurssitarpeen koulutuspäällikön päätöstä varten	Rehtori ja erityisopettajat Rehtori, koulutuspäällikkö, suunnittelija Rehtori
tammi-helmikuu	Sivistyslautakunnan kokous/ tuntikehyksestä päättäminen	Rehtori ja koulutuspäällikkö
helmikuu	Koulut saavat tuntikehyksen ja ryhmäkohtaisen tuen resurssin koulutuspäälliköltä Oppilaskohtaisen tuen tarve (muut kuin erityisluokkaa tarvitsevat) 9. luokan harkinnanvarainen haku Oppilaan yhteishakuun liittyvien liitteiden kokoaminen ja toiselle asteelle siirtäminen	Rehtori ja koulutuspäällikkö Rehtori ja erityisopettaja Oppilaanohjaaja ja erityisopettaja (tuen paperit)
maaliskuu	Nivelvaiheiden siirtopalaverit: tuen jatkumon varmistaminen - varhaiskasvatus → esiopetus - esiopetus → 1. lk - 6. lk → 7. lk	VAKA: ryhmäkohtainen tiedonsiirto: - varhaiskasvatuksen erityisopettaja järjestää tarvittaessa lapsikohtaiset tapaamiset esiopetuksen opettajan kanssa, joissa mukana myös lapsen huoltaja Koulutulokkaat:

		- rehtori sopii ryhmäkohtaiset tiedonsiirtotapaamiset esiopetusyksiköiden kanssa - esiopetuksen erityisopettaja järjestää tarvittaessa lapsikohtaiset tapaamiset, joissa mukana on myös lapsen huoltaja Yläkouluun siirtyjät: - oppilaanohjaaja sopii koulukohtaiset tiedonsiirtotapaamiset alakoulujen kanssa - alakoulun erityisopettaja, erityisluokanopettaja tai luokanopettaja järjestää tarvittaessa oppilaskohtaiset tapaamiset, joissa mukana on myös oppilaan huoltaja
huhti - toukokuu	Oppilaskohtaisten tuen toteuttamista koskevien suunnitelmien arviointi	opettajat
	Tulevan lukuvuoden ryhmäkohtaisen tuen suunnitelma ja jakautuminen opetusryhmille	rehtori ja erityisopettajat
	9. luokkien oppilaskohtaisen tuen paperit tulostetaan ja annetaan oppilaalle päättötodistuksen kanssa samassa kuoressa / muovitaskussa	luokanvalvoja ja koulusihteeri
elo - syyskuu	Tiedonsiirto toiselle asteelle:	Toisen asteen opinto-ohjaaja tai erityisopettaja järjestää tarvittaessa tapaamisen.

	Opiskelijakohtainen siirtoneuvottelu toisen asteen opintoihin tarvittaessa	Yhteyshenkilönä perusopetuksen puolella toimii oppilaanohjaaja Perusopetuksen erityisopettajan / erityisluokanopettajan ja toisen asteen erityisopettajan siirtopalaveri
jatkuvasti koko lukuvuoden ajan	Ryhmäkohtaisten tukitoimien riittävyden arviointi ja uudelleen kohdentaminen opetusryhmien kesken	Rehtori ja RYKO-ryhmät

2.1.4 Loviisan kaupunki: Oppimiskartoitukset eri vuosiluokilla

Loviisan kouluissa oppimiskartoitukset toteutetaan lukuvuosittain sovitun aikataulun mukaisesti kaikissa kouluissa. Kartoitukset tehdään sekä vuosiluokan yhteisinä arviointeina että tarpeen mukaan yksilökohtaisina kartoituksina, joita erityisopettaja voi toteuttaa oppilaille.

Oppilaskohtainen tarve saada erityisopettajan opetusta perustuu lähtökohtaisesti aina oppimiskartoitusten tuloksiin. Kartoitustuloksia hyödynnetään erityisesti:

- joustavien opetusryhmien muodostamisessa,
- erityisopettajan antaman tuen suunnittelussa,
- nivelvaiheissa, esimerkiksi 6. luokalta 7. luokalle siirtyvien oppilaiden kohdalla tarkoituksenmukaisten opetusryhmien muodostamiseksi.

Oppilaan tuen tarvetta arvioitaessa ja suunniteltaessa voidaan tarvittaessa kutsua yhteistyöhön **mukaan koulupsykologi**. Koulupsykologin tutkimuksen tarpeellisuutta arvioidaan erityisesti silloin, kun oppilaan oppimisvaikeudet ovat laaja-alaisia eikä suunnitelmallinen, säännöllinen ja pitkäkestoinen oppimisen tuki (oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt, ryhmäkohtainen tuki ja mahdollinen oppilaskohtainen tuki) ole riittävästi vaikuttanut oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin. Lisäksi psykologin tutkimus voidaan

tarvita, mikäli erityisopettajan kartoituksilla ei saada riittävästi tietoa oppimiseen vaikuttavista tekijöistä.

Kartoitusten tulokset muodostavat keskeisen tiedonlähteen oppilaan tuen suunnittelussa ja tukimuotojen kohdentamisessa koko koulun tasolla.

2.1.5 Loviisan kaupunki: Vastuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien järjestäminen edellyttää suunnitelmallisuutta sekä tukitoimien vaikuttavuuden säännöllistä arviointia.

Kunkin koulun rehtori vastaa siitä, että tarvittavat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukitoimet ja oppilaskohtaiset tukitoimet ovat käytössä jokaisessa koulussa. Rehtorin tehtävänä on lisäksi varmistaa, että henkilöstö on tietoinen omista vastuistaan. Jokainen työntekijä vastaa oman työnsä toteuttamisesta ja johtamisesta yhteisesti sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän ja rehtorin vastuulla on tukitoimien sekä niiden resursoinnin ja rakenteellisten ratkaisujen asianmukainen kirjaaminen opetussuunnitelmaan ja lukuvuosisuunnitelmiin sekä tukitoimien suunnitelmallinen toteuttaminen. Apuna suunnittelussa käytetään erillistä taulukkoa.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma (OTS) laaditaan Wilmaan. Asiakirjaa ei tarvitse tulostaa tai allekirjoittaa. Poikkeuksena on 9. luokan oppilas, jonka viimeisin oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja tuen toteutusta koskeva suunnitelma tulostetaan lukuvuoden päättyessä ja annetaan päättötodistuksen kanssa. Pedagogiset asiakirjat arkistoidaan Primukseen, ja niiden säilytysaika on oppivelvollisuuden päättyminen + 10 vuotta.

2.1.6 Loviisan kaupunki: Yhteistyö oppimisen tukeen liittyvissä tilanteissa

Yhteistyöhön liittyvät käytänteet on kuvattu tarkemmin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5.2.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään aina yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Toimiva vuoropuhelu ja yhteinen ymmärrys oppilaan

kokonaistilanteesta ovat edellytys oppilaan koulunkäynnin parhaalle mahdolliselle tukemiselle.

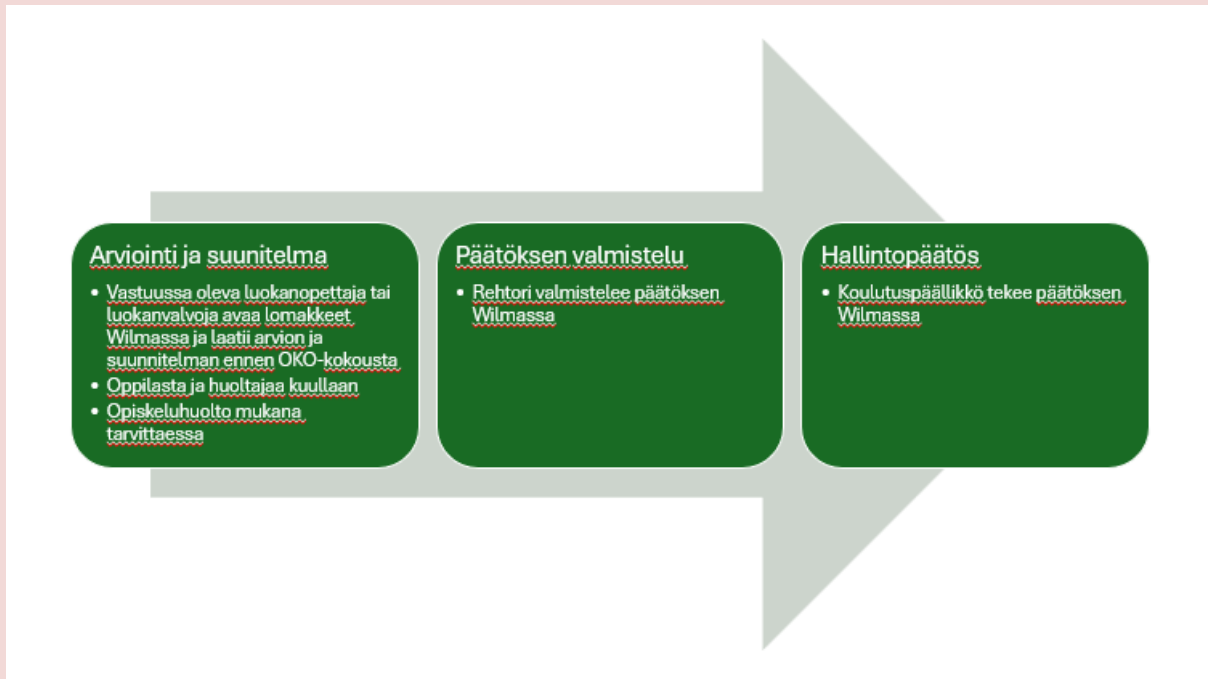
Koulun tehtävänä on huolehtia aktiivisesta ja ajantasaisesta viestinnästä huoltajien kanssa kaikissa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun siirtymävaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Opettajat ja rehtorit voivat tarvittaessa konsultoida koulun opiskeluhuoltohenkilöstöä, kuten koulukuraattoria, koulupsykologia tai kouluterveydenhoitajaa. Nämä asiantuntijat voivat puolestaan olla yhteydessä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön. Opiskeluhuoltohenkilöstöä voidaan konsultoida myös nimettömästi. Jos konsultaatio koskee yksittäistä oppilasta nimellä, siihen on aina hankittava huoltajan tai oppilaan (ikä ja kehitystaso huomioiden) suostumus.

Koulun tulee olla tietoinen siitä, kuka tai ketkä toimivat oppilaan huoltajina ja kenellä on oikeus tehdä oppilasta koskevia päätöksiä. Epäselvissä tilanteissa huoltajuustiedot tarkistetaan väestörekisteristä, ja tällöin koulusihteeri on yhteydessä koulutuksen toimialan hallintoon.

Oppilas voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon sijoituksena (Lastensuojelulaki 37 §), kiireellisenä sijoituksena (38 §) tai huostaanotettuna (40 §).

Mikäli sijoitus tehdään avohuollon tukitoimena, vanhemmat säilyvät huoltajina ja tekevät lasta koskevat päätökset. Käytännön koulunkäyntiin liittyvät asiat sovitaan koulun ja sijaishuoltopaikan kesken siten, että huoltajat pidetään ajan tasalla. Koulu huolehtii yhdessä sijaishuoltopaikan ja vanhempien kanssa siitä, että sijaishuoltopaikalle annetaan Wilma-tunnukset, jotta yhteydenpito koulun ja sijaishuoltopaikan välillä toteutuu asianmukaisesti. Koulu ja sijaishuoltopaikka eivät voi sopia lasta koskevista asioista ilman lapsen ja huoltajan suostumusta. Jos lapsi on kiireellisesti sijoitettu tai huostaanotettu, oppilasta koskevat päätökset tekee vastaava sosiaalityöntekijä. Vanhempia ja huoltajia ei kuitenkaan voida sivuuttaa huostaan otetun lapsen asioissa, ellei lapsen edun ensisijaisuus sitä edellytä.

KUVA: Prosessikuvaus yksilökohtaisen tuen tarpeen arvioinnista, suunnitelmasta ja hallintopäätöksestä

2.2 Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin (OPS luku 6.2)

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä

rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

3 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (OPS luku 7.2)

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa.¹⁹ Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.²⁰

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä²¹ tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

¹⁹ Perusopetuslaki 20 b §

²⁰ Perusopetuslaki 21 §

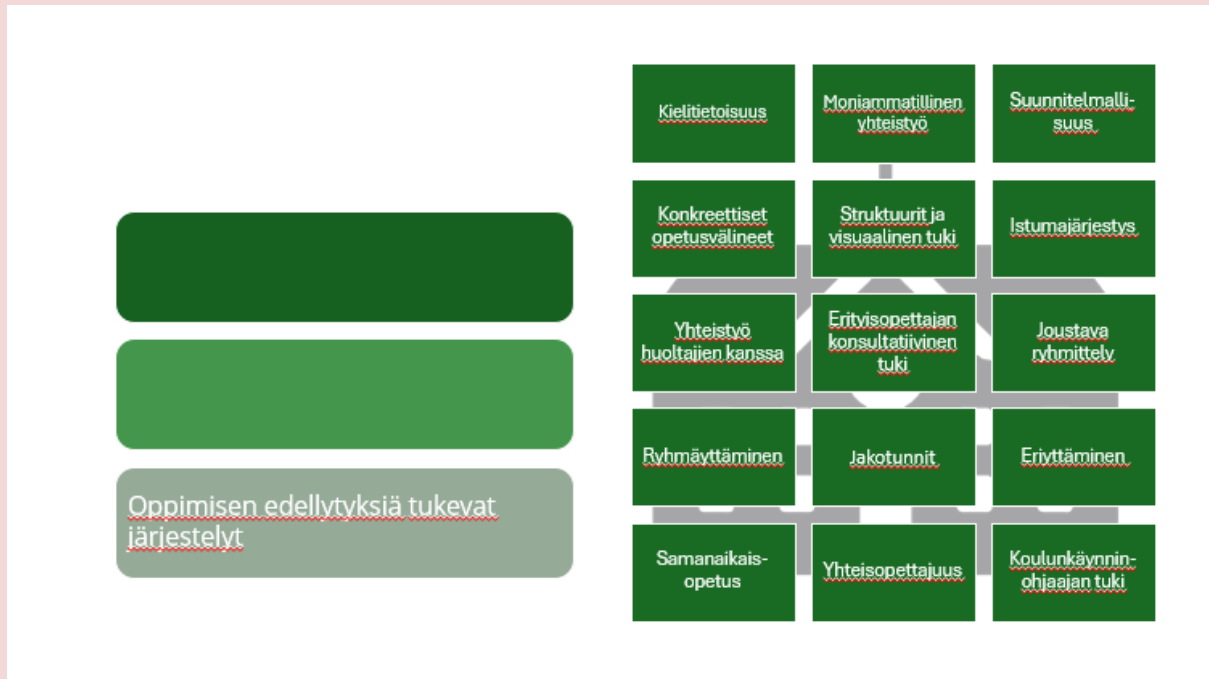
²¹ Perusopetuslaki 20 b §

3.1 Loviisan kaupunki: Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt kuuluvat kaikille oppilaille. Ne tarkoittavat koulun arjessa, jokaisessa luokassa toteutettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea, jota käytetään sekä koko opetusryhmän että yksittäisten oppilaiden tukemiseksi. Loviisassa nämä järjestelyt toteutetaan ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Toteutuksesta vastaavat kaikki opettajat yhteistyössä luokanopettajien, aineenopettajien ja erityisopettajien kesken.

Oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyjä ovat muun muassa:

- kodin ja koulun välinen yhteistyö sekä oppilaan ohjaus
- apuvälineiden käyttö ja oppimateriaalien eriyttäminen
- opetuksen ja oppisisältöjen eriyttäminen sekä oppimisympäristön muokkaaminen
- opetusryhmien muodostaminen ja joustava ryhmittely
- opettajien välinen yhteistyö, yhteisopettajuus ja samanaikaisopetus
- koulunkäynninohjaajan tuki
- pedagoginen johtaminen
- säännöllinen ryhmäyttäminen ja istumajärjestyksen suunnittelu pedagogisin perustein
- selkeät struktuurit (esim. viikko-ohjelma, lukujärjestys, päiväjärjestys, tuntikohtainen suunnitelma)
- oppimisympäristötekijöiden ja visuaalisen tuen hyödyntäminen
- erityisopettajan konsultoiva tuki

KUVA: Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt

Eritysisopettajan konsultoiva tuki voi koskea esimerkiksi istumajärjestyksen suunnittelua, kuvatukea, päivä- ja viikkostruktuurien tai oppitunnin rakenteen näkyväksi tekemistä, kielitietoista opetusta, opetuksen eriyttämistä, tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen tukemista, käyttäytymisen säätelyä sekä erilaisten ongelmatilanteiden ratkaisua yhdessä luokan- tai aineenopettajan kanssa.

Eritysisopettaja voi lisäksi tukea rehtoria tuen resurssien suunnittelussa, kuten koulunkäynninohjaajien tuen kohdentamisessa, jakotuntien järjestämisessä ja tukiopetuksen suunnittelussa.

Oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen toimivuuden tarkistuslistaa voidaan käyttää apuna tuen suunnittelussa ja uusien toimintatapojen ideoinnissa. (Työkalupakki)

4 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen (OPS luku 7.3)

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.²² Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.²³

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä.²⁴

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä.²⁵ Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

4.1 Loviisan kaupunki: Ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä niiden tavoitteet ja järjestäminen

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen lisäksi Loviisassa tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja toteutetaan muodostamalla joustavia opetusryhmiä samanaikais- ja yhteisopetuksen keinoin. Opettajien työjärjestykset suunnitellaan siten, että samanaikaisopetusta sekä opettajan antamaa yleistä ja opetuskielen tukiopetusta voidaan järjestää työjärjestykseen varattujen resurssituntien avulla. Erityisopettajan, aineenopettajan

²² Perusopetuslaki 20 b §

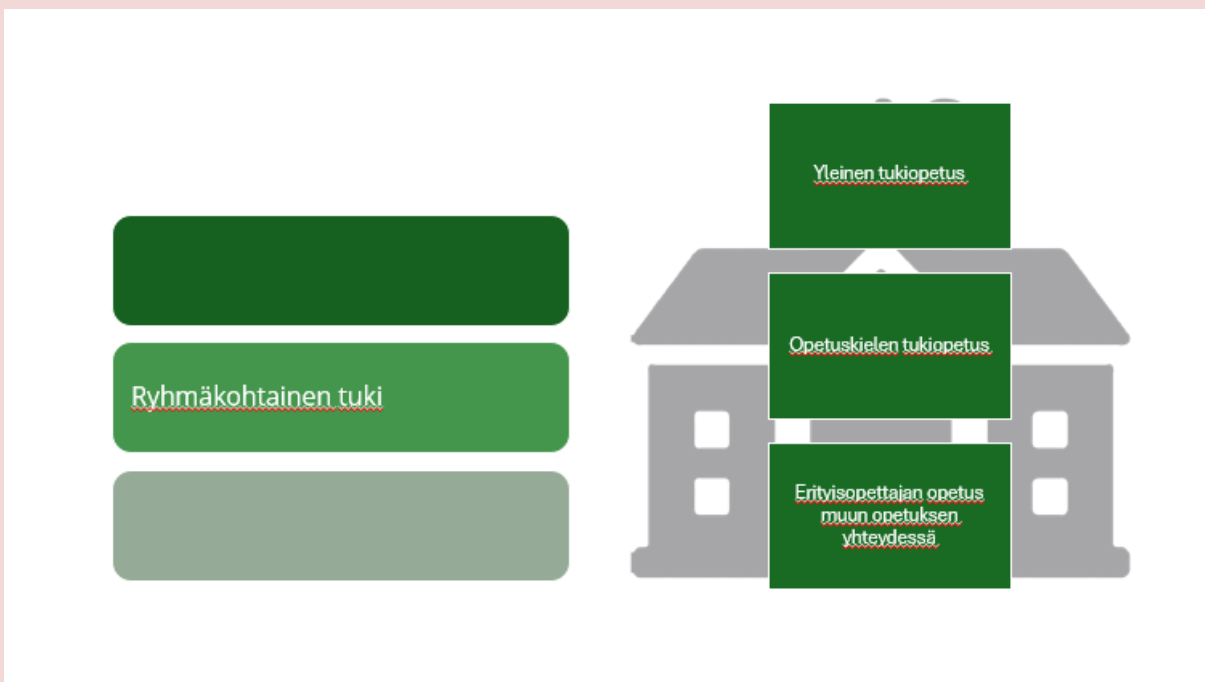
²³ Perusopetuslaki 20 b §

²⁴ Perusopetuslaki 20 b §

²⁵ Perusopetuslaki 20 b §

tai luokanopettajan lisäksi tuntiopettajaksi voidaan palkata resurssiopettaja, joka voi toimia samanaikaisopettajana. Tukiopetusta on mahdollista järjestää myös oppituntien ulkopuolella.

Loviisassa kouluille jaetaan keskitetysti lukuvuosikohtainen tuntiresurssi. Rehtori vastaa resurssin arvioinnista ja kohdentamisesta huomioiden ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin määrätyn resurssin, joka on 0,122 vuosiviikkotuntia oppilasta kohden. Mikäli jonkin opetusryhmän ryhmäkohtaiset tukimuodot arvioidaan riittämättömiksi, rehtorin tehtävänä on kohdentaa koululle annettua resurssia uudelleen. Tukimuotojen tarkoituksenmukaisuutta ja resurssin käyttöä arvioidaan lukuvuoden aikana säännöllisesti sisäisin järjestelyin, ja opetusjärjestelyihin tehdään tarvittaessa muutoksia.

Kuva: Ryhmäkohtainen tuki

4.2 Opettajan antama yleinen tukiopetus (OPS luku 7.3.1)

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

4.2.1 Loviisan kaupunki: Opettajan antama yleinen tukiopetus

Opettajan antaman yleisen tukiopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan oppimista siten, että hän saavuttaa asetetut tavoitteet ja etenee opinnoissaan. Tukiopetuksen yhteydessä oppilaalle voidaan opettaa oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita, opiskelutaitoja sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja, jotka vahvistavat hänen oppimistaan ja koulunkäyntiään. Tukiopetusta voidaan antaa kaikkien oppiaineiden opiskelun tueksi, ja sillä voidaan edistää myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Opettajan antamaa yleistä tukiopetusta voidaan toteuttaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienryhmäopetuksena tai henkilökohtaisena ohjauksena. Loviisan kouluissa opettajien työjärjestykset pyritään laatimaan siten, että samanaikaisopetus ja aineen- tai luokanopettajan antama tukiopetus voidaan toteuttaa työjärjestyksiin varattujen resurssituntien avulla. Lisäksi tukiopetusta voidaan järjestää oppituntien ulkopuolella, huomioiden koulupäivien enimmäispituus. Oppituntien ulkopuolella annettava tukiopetus järjestetään suunnitelmallisesti ja siitä sovitaan riittävän ajoissa, jotta myös koulukuljetuksia käyttävien oppilaiden osallistuminen on mahdollista. Yleisen tukiopetuksen antaa

ensisijaisesti luokan- tai aineenopettaja, mutta sen voi toteuttaa myös muu opettaja. Opettajien välinen yhteistyö tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa on keskeistä.

Loviisassa oppilaalle oppituntien ulkopuolella annettu tukiopetus kirjataan aina Wilmaan *tuen merkinnät* -välilehdelle. Oppituntien aikana annettua tukiopetusta ei kirjata.

4.3 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus (OPS 7.3.2)

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

4.3.1 Loviisan kaupunki: Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Mikäli luokkatilanteessa annettu kielitietoinen opetus ei ole riittävää, järjestetään Loviisassa opetuskielen tukiopetusta niille oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Tukiopetus voidaan antaa riippumatta oppilaan äidinkielestä, ja sitä voidaan tarjota myös opetuskieltä äidinkielenään puhuville oppilaille.

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus kohdistuu opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Tavoitteena on:

- tarkastella kullekin oppiaineelle ominaisia tekstejä,
- tunnistaa tekstien tyypillisiä piirteitä,
- ohjata opiskelun edellyttämien tekstien tuottamiseen ja
- vahvistaa oppiainekohtaista sanavarastoa.

Vaikka opetuksessa painopiste on oppiaineen kielessä, samalla opiskellaan kyseisen oppiaineen sisältöjä.

Opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta voidaan toteuttaa samanaikais- tai yhteisopetuksena oppituntien yhteydessä, pienemmässä ryhmässä eri tilassa, erillisinä lisätunteina tai henkilökohtaisena ohjauksena.

Loviisan kouluissa opettajien työjärjestykset laaditaan siten, että samanaikaisopetusta ja opetuskielen tukiopetusta voidaan järjestää työjärjestyksiin varattujen resurssituntien avulla. Tukiopetusta voidaan järjestää myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivän enimmäispituus. Oppituntien ulkopuolella järjestettävä tukiopetus toteutetaan suunnitelmallisesti ja siitä sovitaan riittävän ajoissa, jotta esimerkiksi koulukuljetusta käyttävien oppilaiden osallistuminen on mahdollista.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, mutta myös muu opettaja voi antaa sitä. Keskeistä on opettajien välinen yhteistyö, oppilaantuntemus, aineenhallinta ja opetettavien asioiden ennakointi.

Oppilaalle oppituntien ulkopuolella järjestettävä opetuskielen tukiopetus kirjataan aina Wilmaan *tuen merkinnät* -välilehdelle. Jokaisen tukiopetustunnin kirjaaminen erikseen ei ole tarpeen, vaan ne voidaan merkitä yhtenä jaksena aikavälille, jolloin tukiopetusta on annettu. Tällöin on tärkeää mainita, kuinka monta tuntia viikossa opetusta on järjestetty kyseisenä ajanjaksona.

4.4 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä (OPS 7.3.3)

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

4.4.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Loviisassa erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisena tukimuotona, huomioiden koko oppilas- tai opetusryhmän oppimisen tuen tarpeet. Opetus ei kohdistu yksittäisen oppilaan henkilökohtaisiin tuen tarpeisiin. Erityisopettajan antamaa opetusta toteutetaan pääasiassa samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmän opettajan kanssa. Tällöin erityisopettaja työskentelee pääsääntöisesti samassa luokkatilassa muun opetuksen rinnalla. Opetusta voidaan järjestää satunnaisesti myös pienemmässä ryhmässä, mutta tällöin kyse on joustavasti muodostetusta ja tilapäisestä ryhmästä. Tilapäisyydellä tarkoitetaan, ettei samoista oppilaista muodosteta pysyvää pienryhmää. Mikäli oppilaiden tuen tarpeet edellyttävät säännöllistä pienryhmäopetusta, heille tulee järjestää oppilaskohtaisia tukitoimia. Opettajat voivat myös joustavasti jakaa opetusryhmän tarkoituksenmukaisiin

oppimisryhmiin siten, että osa oppilaista opiskelee luokan- tai aineenopettajan ja osa erityisopettajan opetuksessa.

Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä sisältyy myös konsultaatio, joka kohdistuu opetusryhmän oppilaiden tuen tarpeiden arviointiin, tuen toteuttamiseen sekä käytettävissä olevien resurssien tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen.

Ryhmäkohtaisen tukimuodon toteuttaminen edellyttää opettajien välistä suunnittelua ja yhteistyötä. Yhdessä opettaminen ja opetustehtävien jakaminen mahdollistavat sen, että erityisopettaja voi tukea oppilaita tehokkaasti muun opetuksen yhteydessä. Oppilaiden työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä.

Samanaikaisopetus on monipuolinen ja vaikuttava pedagoginen menetelmä, joka edellyttää työyhteisön sitoutumista ja johdonmukaista toimintaa. Yhteissuunnittelua voidaan toteuttaa sekä erillisissä suunnittelukokouksissa että sähköisillä alustoilla. Yhteiset lukuvuosi-, viikko- ja tuntisuunnitelmat tukevat erityisopettajan työn suunnitelmallisuutta ja mahdollistavat tuen oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen kohdentamisen.

Ennen uuden aihealueen, oppimiskokonaisuuden tai jakson aloittamista luokan- tai aineenopettajan ja erityisopettajan tulee keskustella keskeisistä tavoitteista, sisällöistä ja ennakoituista tuen tarpeista. Näin voidaan sopia erityisopettajan roolista samanaikaisopetuksessa sekä opettajien vastuunjaosta.

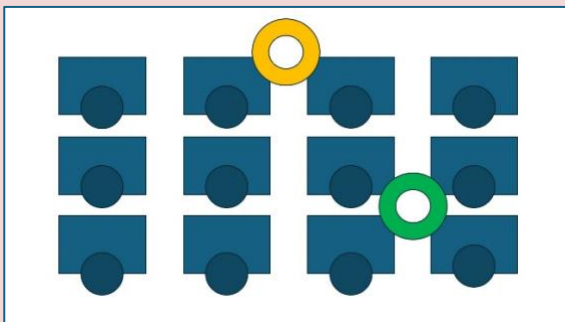
Samanaikaisopetuksen toteutustapaa valittaessa opettajien on huomioitava pedagogiset tavoitteet ja valittava kulloiseenkin tilanteeseen parhaiten soveltuva opetusmuoto. Yhteisopettajuus tukee oppilaiden moninaisiin tarpeisiin vastaamista ja edistää samalla opettajien työhyvinvointia. Yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuden oman työn reflektointiin ja ammatillisen osaamisen kehittämiseen.

Samanaikaisopetuksen muotoja ovat muun muassa:

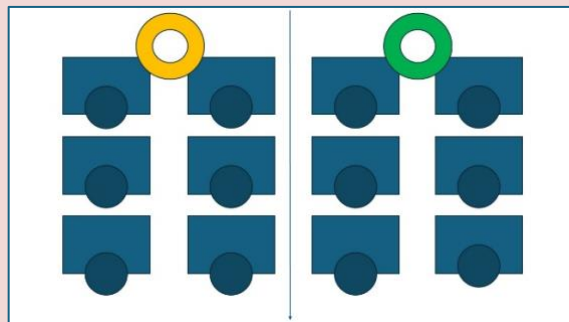
- **Joustava ryhmittely**, jossa oppilasryhmä jaetaan tarkoituksenmukaisiin osiin.
- **Vuorotteleva opetus**, jossa toinen opettajista vastaa oppitunnin etenemisestä ja toinen havainnoi sekä tukee oppilaita.
- **Jaetun ryhmän opettaminen**, jossa ryhmä jaetaan kahteen osaan ja kumpikin opettaja opettaa saman sisällön omalle ryhmälleen.
- **Pistetyöskentely**, jossa opetettava sisältö jaetaan eri osiin ja oppilaat kiertävät opettajien ohjaamissa pisteissä.
- **Eriytyvä opettaminen**, jossa toinen opettajista ottaa pienemmän ryhmän esimerkiksi kertaamaan, täydentämään tai ennakoimaan opiskeltavia sisältöjä.

- **Tiimiopettaminen**, jossa opettajat toimivat jatkuvassa vuorovaikutuksessa koko opetustilanteen ajan.

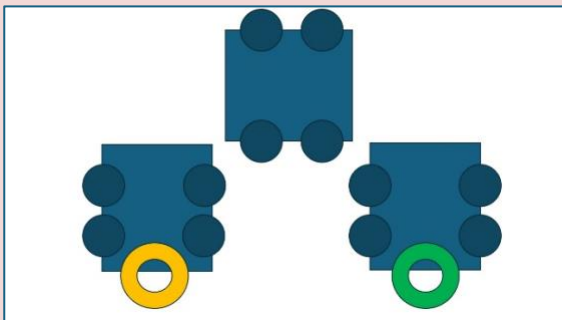
Samanaikaisopetuksen onnistunut toteutus edellyttää opettajien välistä saumatonta yhteistyötä, joka rakentuu harjoittelun ja kokemuksen myötä.

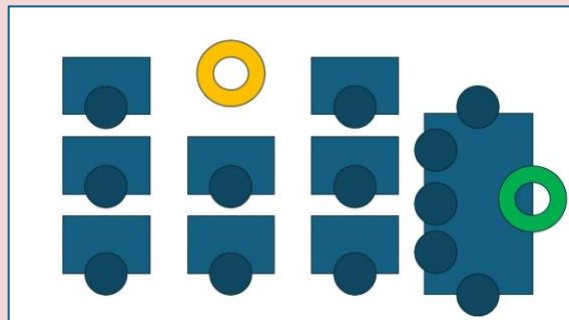
Vuorotteleva opetus

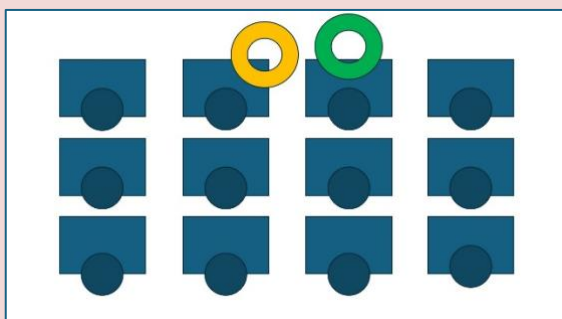
Jaetun ryhmän opettaminen

Pistetyöskentely

Eriytyvä opettaminen

Tiimiopettaminen

Kuvat: Koottu Helsingin opetusviraston (nyk. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala) julkaisun Samanaikaisopetus on mahdollisuus (2011) pohjalta.

5 Oppilaskohtaiset tukitoimet (OPS luku 7.4)

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia.²⁶ Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.²⁷ Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.²⁸

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti.²⁹ Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.³⁰ Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

5.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi (OPS 7.4.1)

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset

²⁶ Perusopetuslaki 20 c §

²⁷ Perusopetuslaki 20 c § ja Perusopetuslaki 31 §

²⁸ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

²⁹ Perusopetuslaki 20 c §

³⁰ Perusopetuslaki 6 § ja 28 §

tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan.³¹ Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.³² Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.³³

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista³⁴ sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.³⁵

³¹ Perusopetuslaki 20 d §

³² Perusopetuslaki 20 d §

³³ Perusopetuslaki 20 d §

³⁴ Perusopetuslaki 39 §

³⁵ Perusopetuslaki 4 a §

5.1.1 Loviisan kaupunki: Oppilaskohtainen tuki ja tuen tarpeen arviointi

Kun opettajat arvioivat yksittäisen oppilaan kohdalla ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittämättömyyttä, tarkastelun lähtökohtana on arvioida sekä opetusryhmässä käytössä olevien oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen käyttöä ja toimivuutta, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteutumista oppilaan oppimisen näkökulmasta.

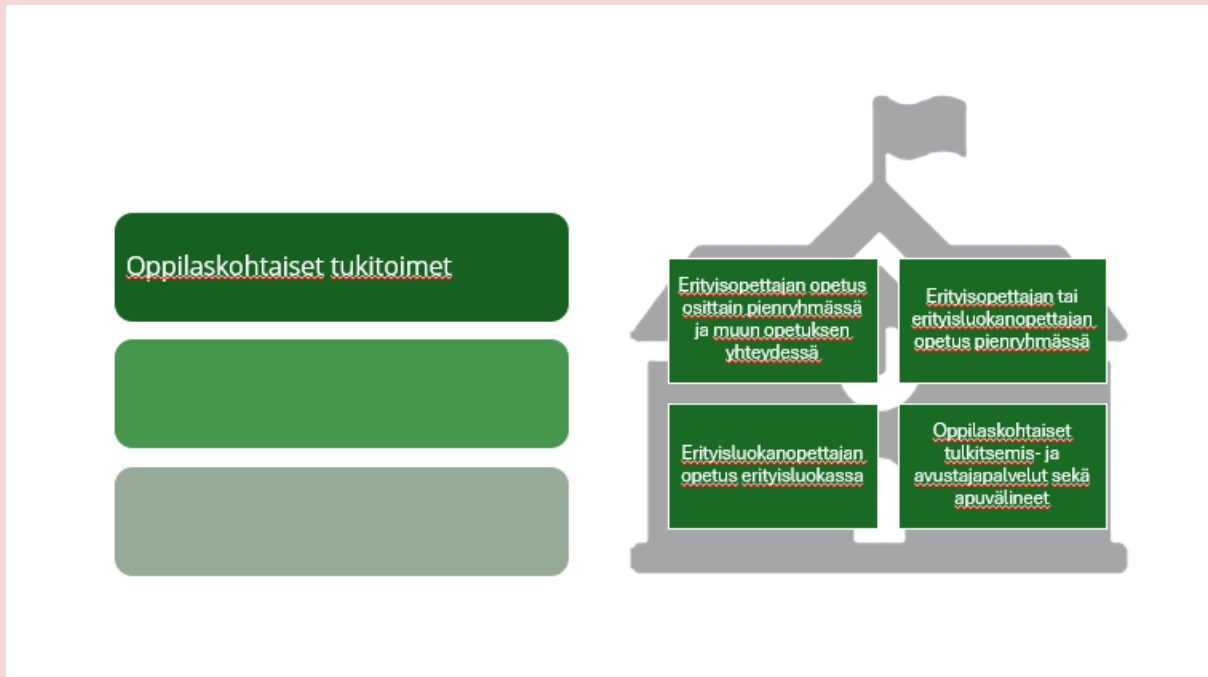
Opettajat arvioivat oppilaan tuen tarvetta monipuolisesti hyödyntäen oppilaan koearvosanoja ja monipuolista muuta näyttöä osaamisesta, erityisopettajan tekemiä oppimiskartoituksia, Wilmaan tallennettua tietoa toteutuneesta tukiopetuksesta sekä erityisopettajan antaman ryhmäkohtaisen opetuksen havainnoista ja palautteista. Lisäksi arvioinnissa voidaan huomioda oppilaan tai hänen huoltajansa esille tuomat havainnot käytössä olleiden tukitoimien riittävydestä sekä mahdolliset asiantuntijalausunnot.

Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot arvioidaan riittämättömiksi, opettajat laativat yhdessä oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman. Jos oppilaalle todetaan olevan tarve yksilöllisemmälle tuelle, oppilaskohtaisia tukitoimia on järjestettävä viipymättä. Oppilaskohtaisille tukitoimille on selkeä peruste silloin, kun arvosanojen ja muun näytön perusteella herää huoli siitä, ettei oppilas kykene suoriutumaan oppiaineen oppimäärästä, vaikka oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtainen tuki on toteutettu asianmukaisesti.

Poissaoloista tai motivaation puutteesta johtuva heikko suoriutuminen ei lähtökohtaisesti muodosta perustetta oppilaskohtaisille tukitoimille. Tällöin oppilasta tuetaan ensisijaisesti oppimisen edellytyksiä tukevin järjestelyin ja ryhmäkohtaisin tukimuodoin.

Mikäli oppilas tarvitsee tukea tarkkaavuuden, toiminnanohjauksen, käyttäytymisen tai tunteiden säätelyn haasteisiin, häntä tuetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässään oppimisen edellytyksiä tukevin järjestelyin.

Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään aina hallintopäätös, jonka tekemisestä vastaa koulutuspäällikkö virkavastuullaan. Päätöksen valmistelee koulun rehtori.

Kuva: Oppilaskohtaiset tukitoimet

5.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma (OPS 7.4.2)

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa.³⁶ Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

³⁶ Perusopetuslaki 20 e §

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.³⁷ Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.³⁸

5.2.1 Loviisan kaupunki: Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, mikäli opettajat arvioivat, etteivät ryhmäkohtaiset tukimuodot ole riittäviä tukemaan hänen oppimistaan ja koulunkäyntiään, ja tuen tarve on säännöllistä ja pitkäkestoista.

Kun ryhmäkohtaiset tukimuodot arvioidaan riittämättömiksi, tarkastellaan ensin opetusryhmässä käytössä olevien oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen käyttöä ja niiden toimivuutta sekä ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteutumista yksittäisen oppilaan oppimisen näkökulmasta. Oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen toteutumisen arviointiin voidaan hyödyntää tämän käsikirjan työkalupakissa liitteenä olevaa tarkistuslistaa.

Opettajat arvioivat oppilaan tuen tarvetta monipuolisesti hyödyntäen muun muassa oppilaan koearvosanoja ja muuta näyttöä osaamisesta, Wilmaan kertynyttä tietoa toteutuneesta tukiopetuksesta ja erityisopettajan antamasta ryhmäkohtaisesta opetuksesta sekä erityisopettajan tekemien kartoitusten tuloksia. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan oppilaan ja hänen huoltajansa näkemykset käytössä olleiden tukitoimien riittävydestä sekä mahdolliset asiantuntijalausunnot.

Mikäli oppilaskohtaisen tuen arviointia on tarpeen täydentää opiskeluhuollon asiantuntijoiden näkökulmalla, kootaan monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAR-ryhmä).

Opettajat laativat yhdessä oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman sekä käynnistävät tarvittavat tukitoimet viipymättä. Arviointi ja suunnitelma kirjataan Wilmaan samaan pedagogiseen asiakirjaan (OTS).

Oppilaskohtaisen tuen arviointi käsitellään koulussa OKO-ryhmässä. Mikäli tuen arvioinnin tueksi on koottu opiskeluhuollon monialainen asiantuntijaryhmä, sen näkemys kirjataan Wilman muistioon.

³⁷ Perusopetuslaki 20 e §

³⁸ Perusopetuslaki 40 §

Oppilaskohtaisista tukitoimista on aina tehtävä hallintopäätös, jonka tekee koulutuspäällikkö. Rehtori avaa ja valmistelee päätöspohjan Wilmassa.

5.3 Tukea koskeva päätös (OPS 7.4.3)

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista.³⁹ Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.⁴⁰ Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella.⁴¹ Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.⁴²

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.⁴³

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli

³⁹ Perusopetuslaki 20 f §

⁴⁰ Perusopetuslaki 20 f §

⁴¹ Perusopetuslaki 20 f §, perusopetuslaki (/) 20 i § voimaan 1.8.2026

⁴² Hallintolaki 34 § ja 35 §

⁴³ Perusopetuslaki 20 f §

oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.⁴⁴

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.⁴⁵

5.3.1 Loviisan kaupunki: Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän tulee tehdä hallintopäätös oppilaalle annettavista oppimisen ja koulunkäynnin oppilaskohtaisista tukitoimista. Loviisassa hallintopäätöksen tekee koulutuspäällikkö.

Hallintopäätös perustuu oppilasta opettavien opettajien laatimaan tuen tarpeen arviointiin, tarvittaessa opiskeluhuollon asiantuntijoiden näkemykseen, sekä näiden pohjalta laadittuun tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta myönteisen tai kielteisen päätöksen. Mikäli päätös vaikuttaa oppilaan koulupaikkaan siten, että koulupaikka muuttuu, varmistetaan koulupaikan saatavuus ennen päätöksen valmistelua. Vastaanottavan koulun rehtori tekee oppilaaksiottamispäätöksen toissijaiseen kouluun, kun koulun vaihto toteutuu (esim. oppilaan siirtyessä erityisluokalle. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Oppilaskohtaisia tukitoimia koskeva päätös tarkistetaan Loviisassa aina 6. luokan päättyessä ennen siirtymistä 7. luokalle. Lisäksi päätös tarkistetaan, kun oppilas muuttaa Loviisaan toisesta kunnasta, tai kun oppilas vaihtaa koulua kunnan sisällä siten, että opetuskieli muuttuu.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioitaessa opettajat ja muu henkilöstö tekevät tiivistä yhteistyötä, ja suunnittelussa hyödynnetään erityisopettajan konsultatiivista tukea. Tarvittaessa voidaan hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden, kuten koulupsykologin, koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan tai muiden asiantuntijoiden / hoitotahojen asiantuntemusta.

⁴⁴ Hallintolaki 35 §

⁴⁵ Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026

5.4 Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä (OPS 7.4.3.1)

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. [Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.](#)⁴⁶

5.4.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena tarkoitetaan Loviisassa tilannetta, jossa oppilas, joka kuuluu perusopetuksen opetusryhmään, opiskelee yhden tai useamman oppiaineen osalta alle puolet opetustunneista erityisopettajan ohjaamana pienryhmässä tai vaihtoehtoisesti osana muuta opetusta. Erityisopettajan opetuksen keskeisenä lähtökohtana on oppilaan yksilöllisten tarpeiden huomioiminen.

Oppiaineen opiskelu osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä vastaa Loviisassa oppilaan yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tuen tarpeisiin. Pienryhmäopetus on erityisen tarpeellista, jos on huolta oppilaan kyvystä suoriutua oppiaineen oppimäärästä, oppilaalla on oppimista vaikeuttavia haasteita ja hän tarvitsee erityisopettajan säännöllistä tukea. Oppimista vaikeuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi

⁴⁶ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

erilaiset oppimisvaikeudet tai neuropsykiatriset haasteet, jolloin oppilas voi tarvita osittaista pienryhmäopetusta tai erityisopettajan tukea omassa opetusryhmässään. Tuen säännöllisyys tarkastellaan Loviisassa lukuvuoden aikajaksolla.

Loviisassa erillään omasta opetusryhmästään toteutettavaa erityisopettajan opetusta voidaan järjestää pienryhmässä, jonka koko määräytyy erityisopettajan arvioinnin perusteella ryhmän pedagogisen toimivuuden näkökulmasta. Pienryhmä on oppilasmäärältään tavanomaista ryhmää pienempi. Erityisopettajan opetusta voidaan järjestää myös yksittäiselle oppilaalle, mikäli se arvioidaan pedagogisesti perustelluksi.

5.5 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä (OPS 7.4.3.2)

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.⁴⁷

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena.⁴⁸ Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

⁴⁷ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

⁴⁸ Perusopetuslaki 20 g §

5.5.1 Loviisan kaupunki: Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Loviisassa erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksella pienryhmässä tarkoitetaan tilannetta, jossa oppilas, jonka ensisijainen opetusryhmä on yleisopetuksen opetusryhmä, tarvitsee yhden tai useamman oppiaineen oppimäärän suorittamiseen erityisopetusta yli puolet kyseisen oppiaineen opetustunneista. Säännöllistä pienryhmäopetusta tarjotaan ensisijaisesti oppilaille, jotka tarvitsevat erityisopettajan tukea oppimäärän hyväksyttyyn suorittamiseen.

Lyhyt ajanjakso tai jonkin oppiaineen kokonaisuuden opiskeleminen täysin pienryhmässä ei yksinään merkitse, että oppilas saisi yli puolet oppiaineen tunneista pienryhmäopetusta. Loviisassa tarkastelu tehdään lukuvuoden ajanjaksolta.

Luokkajaon ja ryhmittelyjen suunnittelussa on otettava huomioon erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta saavien oppilaiden määrä, jotta viiden oppilaan raja yhtä opettajaa kohti ei ylity millään oppitunnilla. Koulunkäynninohjaaja ei voi korvata opettajaa. Viiden oppilaan enimmäismäärää voidaan kuitenkin tilapäisesti ylittää korkeintaan lukukaudeksi, esimerkiksi seuraavan lukuvuoden alkuun saakka. Oppilas lasketaan mukaan opettajakohtaiseen viiden oppilaan kiintiöön kaikissa opiskelemissaan oppiaineissa.

Mikäli lukuvuoden aikana ilmenee tarve siirtää kuudes oppilas samassa opetusryhmässä oppilaskohtaiseen tukeen ja säännölliseen pienryhmäopetukseen, tarkastellaan ryhmäkohtaisten tukimuotojen tarkoituksenmukaista toteutumista sekä koulukohtaisen henkilöstöresurssin uudelleen kohdentamista RYKO-ryhmässä, jotta tuki voidaan järjestää mahdollisimman hyvin tilapäisesti. Tilapäinen ylitys on mahdollinen myös uuden, lukuvuoden aikana muuttavan oppilaan kohdalla, mikäli hän tarvitsee oppilaskohtaista tukea ja säännöllistä pienryhmäopetusta.

Henkilöstöresurssien uudelleenjärjestelyjä voidaan toteuttaa esimerkiksi kohdentamalla resurssiopettajan, erityisopettajan tai koulunkäynninohjaajan työpanosta uudelleen. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta saavalla oppilaalla tulee olla mahdollisuus valita valinnaisaineensa vapaasti, eikä tukitoimi saa rajoittaa tätä valintaa.

Huom! Kappaleessa 5.6 kuvattu erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ei ole kappaleen 5.5 tarkoittamaa pienryhmäopetusta.

5.6 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa (OPS 7.4.3.3)

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.⁴⁹ Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.⁵⁰

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.⁵¹

5.6.1 Loviisan kaupunki: Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Kun oppilaan tuen tarve on luonteeltaan kokonaisvaltaista ja laajasti oppimiseen sekä koulunkäyntiin vaikuttavaa tai oppilaalla on muita merkittäviä vaikeuksia koulunkäynnissä, voidaan oppilaan opetus Loviisassa järjestää erityisluokassa. Oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta oppilaskohtaisena tukitoimena. Tämä tukitoimi vastaa Loviisassa kaikkein vaativimpiin tuen tarpeisiin. Loviisassa tätä tukimuotoa toteutetaan Harjurinteen koulussa, Generalshagens skolassa ja Lovisavikens skolassa.

Erityisluokassa yhden opetusryhmän maksimikoko on 10 oppilasta. Tämä määrä voidaan tilapäisesti ylittää lukuvuoden loppuun saakka. Erityisluokan oppilaat voivat osallistua osaan opetuksesta muiden opetusryhmien kanssa pedagogisina järjestelyinä, mikäli se edistää oppilaan oppimista ja on pedagogisesti tarkoituksenmukaista. Nämä järjestelyt tulee sopia yhteistyössä ryhmän opettajan tai opettajien kanssa joko lukukauden alussa tai heti, kun

⁴⁹ Perusopetuslaki 20 g §

⁵⁰ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

⁵¹ Perusopetuslaki 20 g §

erityisluokan oppilaan opiskelu inklusiivisten periaatteiden mukaisesti suunnitellaan aloitettavan.

Erityisluokanopettajan ja yleisopetuksen opettajan tulee yhdessä keskustellen määritellä oppimisen tavoitteet inklusiivisesti opiskeleville oppilaille, arvioida tarvittava tuki tavoitteiden saavuttamiseksi sekä suunnitella yhteistyö opetuksen toteutuksen ja yhteisten tuntien osalta. On myös tärkeää yhdessä pohtia, miten erityisluokan oppilaan osallisuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta voidaan tukea ja vahvistaa. Inklusion periaatteiden toteutuminen edellyttää yhteisistä käytännöistä sopimista koulun aikuisten kesken.

Yhden opettajan yleisopetuksen opetusryhmässä oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita voi olla maksimissaan viisi. Tämä koskee oppilaita, jotka opiskelevat erityisluokassa tai saavat yli puolet yhden tai useamman oppiaineen tunteista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetuksessa. Mikäli erityisluokan oppilaat opiskelevat inklusiivisesti yhteistyöluokissa, heidät lasketaan tähän viiden oppilaan kiintiöön.

Lukuvuoden aikana, jos opetusryhmään sijoittuu oppilaita, jotka tarvitsevat oppilaskohtaista tukea ja viiden oppilaan määrä ylittyy, on arvioitava koulukohtainen henkilöstöresurssi ja järjestettävä tuki tilapäisesti lukuvuoden loppuun mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Henkilöstöresurssien uudelleen kohdentamisessa voidaan hyödyntää resurssiopettajan tunteja, erityisopettajan opetusta sekä koulunkäynninohjaajien tukea.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ei itsessään oikeuta poikkeamaan perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista.

5.7 Tulkitsemispalvelut (OPS 7.4.3.4)

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista.⁵² Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

⁵² Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

5.8 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut (OPS 7.4.3.5)

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.⁵³

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.⁵⁴

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

5.9 Apuvälineet (OPS 7.4.3.6)

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet⁵⁵, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen

⁵³ Perusopetuslaki 31 § ja Perusopetuslaki 3 §

⁵⁴ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

⁵⁵ Perusopetuslaki 31 §

kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.⁵⁶

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä⁵⁷, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.⁵⁸

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

5.9.1 Loviisan kaupunki: Tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet

Oppilaalla on tarvittaessa oikeus tulkitsemis- ja avustajapalveluihin. Näiden palveluiden tarkoituksena on tukea oppilasta siten, että hän voi osallistua opetukseen ja saavuttaa opetussuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita. Loviisassa koulutuspäällikkö jakaa vuosittain kouluille resurssin koulunkäynninohjaajien palkkaamista varten, ja resurssin käytöstä vastaa kukin koulu itse. Koulunkäynninohjaajien tuki muodostaa järjestelyjä, jotka tukevat oppimisen edellytyksiä. Opettajan ja ohjaajan yhteistyön tulee olla suunnitelmallista ja monipuolista.

Oppilaan tarvitsemat tulkitsemispalvelut hankkii koulu itse.

Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukena tarvittavat apuvälineet koulu hankkii olemassa olevien ehtojen mukaisesti.

⁵⁶ Asetus lääkinällisestä kuntoutuksesta (1015/1991)

⁵⁷ Perusopetuslaki 20 c §

⁵⁸ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

6 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen (OPS luku 7.5)

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan OPS luvussa 5.4.3.

6.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen (OPS 7.5.1)

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa.⁵⁹

Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetasen määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä.⁶⁰ Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

⁵⁹ Perusopetuslaki 20 h §

⁶⁰ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.⁶¹ Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.⁶²

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.⁶³

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määritelyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.⁶⁴

6.1.1 Loviisan kaupunki: Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

On erityisen tärkeää muistaa, että kun perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan, puututaan oppilaan perusoikeuksiin. Tarve oppimäärän rajaamiseen tulee arvioida luotettavasti opetuksen järjestäjän määrittelemällä tavalla. Oppilaalla on kuitenkin aina oikeus tarvitsemaansa tukeen, ja oppimäärän rajaaminen

⁶¹ Perusopetuslaki 20 f §

⁶² Hallintolaki 23 §

⁶³ Hallintolaki 7 luku

⁶⁴ Perusopetuslaki 20 e §

tulee kyseeseen vain, jos oppilas ei pysty saavuttamaan perusopetuksen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteita.

Loviisassa oppimäärän rajaaminen voidaan tehdä vain, jos oppilas ei suoriudu hyväksytysti (arvosana välttävä – 5) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista huolimatta ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista.

Loviisassa oppimäärän rajaaminen tietyn oppiaineen osalta edellyttää, että oppilas on saanut muiden tukimuotojen lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena kokoaikaista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa vähintään lukukauden ajan. Lähtökohtaisesti perusteena eivät voi olla opetuskielen oppimisen alkuvaihe, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi.

Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä. Arvioitaessa oppimäärän rajaamista pelkkä opettajien tekemä tuen tarpeen pedagoginen arviointi ei riitä. Lisäksi tarvitaan monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa ja laajempaa oppilaan oppimisen arviointia. Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina koulupsykologin tutkimuksen tai kannanoton oppilaalle tehtyyn psykologin/neurologin tutkimukseen.

Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista, erityisesti liittyen jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen. Perusopetuksen päättöarvioinnissa rajatun oppiaineen osalta oppilas merkitään teknisellä merkinnällä 5*. Ennen hallintopäätöksen tekemistä oppilasta ja huoltajaa on kuultava.

Päätöksen oppimäärän rajaamisesta tekee Loviisassa koulutuspäällikkö, ja päätös on valituskelpoinen hallintopäätös. Rajatun oppiaineen tavoitteiden ja sisältöjen laatimisessa hyödynnetään opettajien välistä pedagogista yhteistyötä. Esimerkiksi erityisluokanopettaja voi konsultoida aineenopettajaa oppiaineen sisältöihin liittyvissä kysymyksissä.

6.2 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä (OPS 7.5.2)

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä.⁶⁵ Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä

⁶⁵ Perusopetuslaki 20 h §

syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä.⁶⁶ Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädettyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.⁶⁷ Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.⁶⁸

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.⁶⁹

6.2.1 Loviisan kaupunki: Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta on aina toimenpide, joka puuttuu oppilaan perusoikeuksiin. Mikäli tällainen toimenpide arvioidaan välttämättömäksi, se edellyttää Loviisassa ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä arviointia, suunnitelmaa sekä hallintopäätöstä.

Kun oppilaan tilapäistä vapauttamista (PoL 20h§/ max 4kk kerrallaan) oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä arvioidaan Loviisassa, tarvitaan

⁶⁶ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

⁶⁷ Perusopetuslaki 20 f §

⁶⁸ Hallintolaki 23 §

⁶⁹ Perusopetuslaki 20 i §

monialaista yhteistyötä ja asiantuntijalausunto, joka puoltaa vapauttamista oppilaan edun mukaisena ratkaisuna.

Oppilaan huoltajan on kirjallisesti anottava/pyydettyävä PoL18§ mukaista pysyvää vapauttamista oppimäärän suorittamisesta.

Loviisassa hallintopäätöksen asiassa tekee koulun rehtori.

6.3 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika (OPS luku 7.6)

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (OPS 7.6.1) (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös.⁷⁰ Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.⁷¹

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan.⁷² Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun.⁷³ Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.⁷⁴

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja

⁷⁰ Perusopetuslaki 20 i §

⁷¹ Perusopetuslaki 4 a luku

⁷² Perusopetuslaki 20 d §

⁷³ Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017)

⁷⁴ Perusopetuslaki 20 i §

seuranta.⁷⁵ Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta.⁷⁶ Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.⁷⁷

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.⁷⁸

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.⁷⁹

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka) (OPS 7.6.2)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä

⁷⁵ Perusopetuslaki 20 e §

⁷⁶ Perusopetuslaki 20 f §

⁷⁷ Hallintolaki 23 §

⁷⁸ Perusopetuslaki 38 §

⁷⁹ Perusopetuslaki 20 e §

vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.⁸⁰

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.⁸¹

6.4 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu (OPS luku 7.7)

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.⁸² Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämisestä määrätään tarkemmin OPS luvussa 5.

6.4.1 Loviisan kaupunki: Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilas säilyy oman koulunsa oppilaana myös erikoissairaanhoidon potilaana olon ajan. Hänen opetuksessaan noudatetaan Loviisan kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Omasta koulusta sovitaan vastuuopettaja yhteistyöhön erikoissairaanhoidon kanssa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta, konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä linjataan perusopetuksen opetussuunnitelman luvuissa 5.4.

⁸⁰ Oppivelvollisuuslaki 2 §

⁸¹ Perusopetuslaki 20 i §

⁸² Perusopetuslaki 4 a §

Loviisalaisille kouluille/oppilaille konsultoivaa sairaalaopetusta antavat Kalliomaan koulu sekä Valteri. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu edellyttää aina koulutuspäällikön lupaa ja maksusitoumusta.

7 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto (OPS luku 7.8)

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle.⁸³ Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

⁸³ Oppivelvollisuuslaki 23 §

7.1 Loviisan kaupunki: Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus - esiopetus

Varhaiskasvatuksessa lapsikohtaista tukea saaneen lapsen lapsikohtainen arvio ja suunnitelma tarkistetaan Loviisassa helmikuun loppuun mennessä, mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan lapsikohtaista tukea esiopetuksessa. Varhaiskasvatuksen opettaja laatii lapselle lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä esiopetuksen erityisopettajan kanssa.

Lapsikohtaisen tuen arvio ja suunnitelma käsitellään tulevan koulun OKO-ryhmässä, johon osallistuvat myös varhaiskasvatuksen opettaja ja erityisopettaja. Tämän käsittelyn yhteydessä arvioidaan lapsen pääasiallinen opetusryhmä esiopetuksen alkaessa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimittaa lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman käsittelypyynnön koulutuspäällikölle.

Koulutuspäällikkö tekee päätöksen lapsikohtaisen tuen järjestämisestä esiopetuksessa lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman perusteella. Tuen jatkuvuuden kannalta keskeistä on, että opetuksen järjestämisen kannalta tarpeelliset tiedot siirretään varhaiskasvatuksesta kouluun yhteispalaverissa huoltajien ja lapsen tulevan esiopetuksen opettajan kanssa.

Loviisassa varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisen kokonaisuuden. Siirtymävaiheissa tehtävällä yhteistyöllä varmistetaan tuen jatkumo ja lapsen sujuva koulupolku. Tarvittaessa siirtymävaiheissa tehdään moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyön periaatteet on tarkemmin linjattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 1.4.1.

Esiopetus - alakoulu

Alakoulun rehtori kutsuu huhti-toukokuussa koolle tiedonsiirtopalaverin, jossa käydään ryhmäkohtaisesti läpi kaikki alkuopetukseen siirtyvät oppilaat. Lisäksi voidaan järjestää oppilaskohtaisia palavereja koulun aloituksessa tarvittavien tukitoimien suunnittelua varten yhteistyössä huoltajien kanssa. Palaveriin voi osallistua tarvittaessa myös opiskeluhuollon ammattilaisia tai muita asiantuntijoita. Palaverin kutsuu koolle esiopetuksen erityisopettaja. Yksilökohtaiseen monialaiseen palaveriin kutsutaan aina mukaan myös oppilaan huoltaja/t. Oppilaan osallistuminen harkitaan huomioiden lapsen etu.

Alakoulu - yläluokat

Yläluokkien oppilaanohjaaja kutsuu maaliskuussa Loviisassa koolle koulukohtaiset tapaamiset, nk. siirtopalaverit oppilaiden vahvuuksien ja tuen tarpeiden kartoittamiseksi. Saatuja tietoja hyödynnetään luokkien muodostamisessa. Tarvittaessa voidaan järjestää oppilaskohtaisia palavereja yläluokilla tarvittavien tukitoimien suunnittelua varten. Tarvittaessa palaveriin voi osallistua myös opiskeluhuollon ammattilaisia. Oppilaskohtaisen palaverin kutsuu koolle alakoulun luokanopettaja, erityisopettaja tai erityisluokanopettaja. Oppilaskohtaisiin palavereihin osallistuvat myös oppilas ja huoltajat. Siirtymävaiheessa kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle tarkistetaan oppilaskohtainen tuki. Mikäli arvioidaan oppilaan tarve oppilaskohtaisen tuen järjestämiseen erityisluokassa, tulee OTS tarkistaa ennen tammikuun loppua.

Yläluokat - toinen aste

Oppilaalla, joka tarvitsee tukea jatko-opintoihin hakeutumiseen, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi henkilökohtaista ohjausta tarpeidensa mukaisesti. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta tarjotaan 8. ja 9. luokan oppilaille, joilla on tarvetta tukeen jatko-opintoihin hakeutumisessa.

Oppilaanohjauksen rinnalla myös opiskeluhuolto voi osallistua tukemaan oppilaan siirtymistä toisen asteen koulutukseen. Tavoitteena on, että perusopetus saattelee oppilaansa sujuvasti toiselle asteelle, mikä edellyttää yhteistyörakenteita perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä. Tarvittaessa järjestetään opiskelijakohtainen siirtopalaveri, jossa suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tarvitsemia tukitoimia toisen asteen opinnoissa. Palaverin koollekutsujana toimii tilanteen mukaan perusopetuksen tai toisen asteen opinto-ohjaaja tai erityisopettaja/erityisluokanopettaja.

Laajennetun oppivelvollisuuden mukaisesti oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon. Tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori jatkaa toisen asteen koulutuksessa ja suorittaa tutkinnon. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi perusopetuksella sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus ohjata, tukea ja valvoa opiskelijoidensa oppivelvollisuuden suorittamista.

Perusopetuksessa annettu opetus, ohjaus ja tuki ovat keskeisessä roolissa varmistettaessa, että oppilaat saavat jatko-opinnoissa tarvittavat tiedot ja taidot. Loviisassa oppivelvollisuuden valvojana toimii yläluokkien oppilaanohjaaja.

8 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytänteitä Loviisassa

8.1 Esiopetuksen erityisopetuksen järjestäminen Loviisassa

Loviisassa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialat tekevät tiivistä yhteistyötä tuen järjestämisessä ennen esiopetukseen siirtymistä. Esiopetuksen kevätlukukaudella yhteisen näkemyksen muodostaminen korostuu erityisesti lapsen koulupolun suunnittelussa, kuten arvioitaessa mahdollisia erityisluokkaopetuksen tarpeita.

Kokonaisvastuu oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta on koko esiopetusvuoden ajan esiopetuksen opettajalla ja erityisopettajalla. Esiopetuksen erityisopettaja antaa sekä ryhmäkohtaista että lapsikohtaista tukea esiopetusvuoden aikana.

Esiopetusvuoden keväällä arvioidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarve tulevaa koulunaloitusta varten. Tuen toteuttamista koulun alkaessa suunnittelevat yhdessä esiopetuksen erityisopettaja, koulun erityisopettaja ja esiopetuksen opettaja.

8.2 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen (EOPS 5.5.5)

Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan [myöhentää vuodella](#)⁸⁴, jos se on lapsen edun mukaista. Huoltaja tekee opetuksen järjestäjälle hakemuksen perusopetuksen aloittamisesta vuotta säädettyä myöhemmin. Hakemukseen tulee liittää psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen selvitys. Opetuksen järjestäjä tekee myönteisen tai kielteisen hallintopäätöksen. Päätös tulee perustella, ja psykologiset ja mahdolliset lääketieteelliset selvitykset liitetään päätökseen.

Hallintopäätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tulee tehdä vain perustellusta syystä ja tarkoin harkiten. Päätöstä ei voi tehdä esimerkiksi siitä syystä, että perusopetuksessa ei olisi mahdollisuutta vastata lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeeseen. Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tehdään ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa.

Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan.

8.2.1 Loviisan kaupunki: Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

Mikäli esiopetuksen aikana havaitaan, että lapsen kasvun ja kehityksen kannalta perusopetuksen aloittamisen siirtäminen vuotta myöhemmäksi olisi tarkoituksenmukaista,

⁸⁴ Perusopetuslaki 27 §

kootaan pedagoginen asiantuntijaryhmä asian arvioimiseksi. Loviisassa tähän asiantuntijaryhmään kuuluvat esiopetuksen opettaja ja lapsen esiopetusryhmässä toimiva erityisopettaja. Tarvittaessa ryhmää voidaan täydentää opiskeluhoollon asiantuntijoilla.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon psykologipalvelut vastaavat psykologisen selvityksen tekemisestä, ja neuvolapalvelut laativat tarvittaessa lääketieteellisen selvityksen loviisalaisille lapsille, joiden kohdalla harkitaan perusopetuksen aloittamista vuotta säädettyä myöhemmin.

Perusopetuksen aloittaminen joko vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin edellyttää huoltajien hakemusta sekä asiantuntijalausuntoa. Mikäli huoltajat hakevat lapselleen mahdollisuutta aloittaa perusopetus vuotta säädettyä aikaisemmin, heidän tulee itse hankkia tarvittava asiantuntijalausunto.

Esiopetuksen erityisopettaja vastaa tarvittavien tietojen kokoamisesta ja niiden toimittamisesta koulutuspäällikölle, joka tekee asiassa hallintopäätöksen.

Jos lapsen tuen tarpeen taustalla arvioidaan olevan oppimisen laaja-alaisia vaikeuksia, perusopetuksen aloituksen myöhentämistä ei pidetä tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Tällöin painopiste siirtyy tulevan tuen järjestämiseen perusopetuksen alkaessa, yhteistyössä lapsen tulevan koulun kanssa.

8.3 Oppilasta koskevan tiedon siirto

8.3.1 Tiedonsiirto opetuksen järjestäjien kesken

Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain (629/1998) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. (11.8.2017/533)

Oppilaan vaihtaessa koulua, tulee opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto ja pedagogiset asiakirjat aina viipymättä siirtää seuraavaan kouluun. Opetuksen järjestämistä koskevan välttämättömän tiedon siirtäminen koulusta toiseen on opetuksen järjestäjän velvollisuus, eikä siihen tarvita huoltajan suostumusta. Tiedonsiirto koskee myös nivelvaihetta 9. luokalta toiselle asteelle.

8.3.2 Oppilashuollon tietojen siirtäminen

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. (Oppilashuoltolaki 23§)

Opiskeluhuollollisen tiedon siirtämiseen pyydetään ensisijaisesti suostumus oppilaalta. Suostumus voidaan pyytää oppilaan sijaan myös huoltajalta, jos se on oppilaan tarpeet, ikäkausi ja edellytykset huomioiden perusteltua. Vain opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta tarpeelliset tiedot voidaan siirtää.

9 Opiskeluhuollon osuus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä Loviisassa

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuuluvat kouluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä asiantuntijaryhmän tuki. Opiskeluhuollon tukipalveluilla voidaan täydentää koulun tukitoimia. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää opiskeluhuollon palvelut. Opiskeluhuollon työntekijät tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen lapsiperheiden palveluiden kanssa samoin kuin erikoissairaanhoidon kanssa.

Lainsäädäntö erottaa toisistaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen opiskeluhuollon ja perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen. Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen; kun taas oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta. Myös salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset sekä luovutuksiin liittyvät suostumus- ja kirjaamiskäytännöt poikkeavat toisistaan.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjoihin voidaan sisällyttää maininta, että oppilas on ohjattu hakeutumaan oppilashuollon palvelujen piiriin. Asiakirjoihin ei voi kirjata ohjaamisen syitä eikä palveluihin liittyviä toimenpiteitä. Opiskeluhuoltokertomukseen voidaan kirjata tieto, että oppilas saa oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tai tieto, että tuen antamista selvitetään.

9.1 Oppimisen tuki ja opiskeluhuolto Loviisassa

Oppilaalla on oppimisen tuen lisäksi oikeus opiskeluhuoltopalveluihin sekä muuhun psykososiaaliseen tukeen.

Oppilaskohtaisen tuen arviointi käynnistyy silloin, kun ryhmäkohtaiset tukitoimet eivät riitä vastaamaan oppilaan tuen tarpeeseen. Arviointi kohdistuu sekä opetusryhmässä käytettäviin järjestelyihin ja tukitoimiin että yksittäisen oppilaan tarvitsemaan tukeen. Arvioinnin suorittavat yhdessä ne opettajat, jotka opettavat kyseistä oppilasta.

Opettajat laativat yhdessä oppilaskohtaisen tuen suunnitelman, jota voidaan tarkentaa ja päivittää tarvittaessa. Opiskeluhuollon ammattilaisia voidaan konsultoida suunnitelman laatimisen ja tarkistamisen yhteydessä.

Oppimäärän rajaaminen edellyttää aina koulupsykologin tai muun psykologin lausuntoa tai puoltoa.

Psykologin tutkimuksia voidaan käyttää oppilaan oppimisen ja kehityksen selvittämiseen tilanteissa, joissa oppilas on saanut suunnitelmallisesti tukea, mutta tukitoimet eivät ole olleet riittäviä, ja/tai oppimisvaikeudet heikentävät merkittävästi oppilaan opiskelumotivaatiota ja itsetuntoa.

Ennen psykologin tutkimusta erityisopettaja tekee tarvittavat pedagogiset kartoitukset. Mikäli näistä ei saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisvaikeuksien taustatekijöistä tai vaikeusasteesta, psykologin tutkimus voi olla perusteltu toimenpide.

Tutkimuksen tarpeellisuutta arvioitaessa huomioidaan aikaisemmat tutkimukset, oppilaan terveydentila sekä mahdollinen kuntoutuksen tai erikoissairaanhoidon jatkotutkimusten tarve. Psykologin tutkimuksen toteuttamisesta päättää koulupsykologi, kun oppilaan kokonaistilanteesta on saatu riittävästi tietoa.

9.2 Yksilökohtainen opiskeluhoito

Mikäli oppilaan koulunkäyntiin ja kokonaistilanteeseen tarvitaan opiskeluhoollon asiantuntijoiden näkökulmaa, kootaan monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAR-ryhmä). Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen ja kokoonpanoon tarvitaan aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumus.

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat kouluterveydenhoolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tuki.

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, on hänelle annettava tieto yhteydenotosta. Opiskelijalle palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista. Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei opiskelija sitä pätevästi kiellä ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja opiskelijan etu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 16 §)

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon

yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Opiskeluhoitoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§)

9.2.1 Yksilökohtainen opiskeluhoito Loviisassa

Monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR-ryhmän) koolle kutsuu se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, joka on havainnut ryhmän kokoamisen tarpeen. Ryhmän kokoamista voivat pyytää myös oppilas itse tai hänen huoltajansa. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen ja kokoonpanoon tarvitaan aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumus.

MAR-ryhmä kootaan silloin, kun oppilaan tilanteen selvittäminen ja tukeminen edellyttävät eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä. Ryhmän tehtävänä on selvittää kyseisen oppilaan opiskeluhoollon palveluiden tarve, suunnitella tarvittavat tukitoimet ja palvelut sekä seurata sovittujen toimenpiteiden vaikutuksia.

Oppilas osallistuu lähtökohtaisesti aina MAR-ryhmän työskentelyyn, ja tilanteen mukaan myös huoltaja kutsutaan mukaan.

MAR-ryhmän työskentelystä laaditaan opiskeluhoitokertomus, johon kirjataan tehdyt havainnot, päätetyt toimenpiteet sekä mahdollinen tietojen luovuttaminen ja sen peruste. Kaikki ryhmän työskentelyyn ja dokumentointiin liittyvät tiedot ovat salassa pidettäviä.

9.3 Konsultaatio ja ammattilaisten keskustelu

Oppilaan hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä opettajat voivat konsultoida opiskeluhoollon työntekijöitä. Näin varmistetaan, että tukea tarvitsevat oppilaat pääsevät kuraattorin, psykologin tai kouluterveydenhuollon palveluihin ja että opettajat saavat tukea omaan työhönsä. Jos konsultaatiota pyydetään nimeltä mainitun oppilaan tilanteeseen, tarvitaan oppilaan tai huoltajan suostumus. Annettu konsultaatio kirjataan opiskeluhoollon asiakasrekisteriin.

Opettaja saa keskustella oppilaan asiasta muiden opettajien tai niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai antaminen liittyy. Keskustelu rajautuu tietoihin, jotka ovat tarpeellisia opetuksen tai tuen suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa. Keskustelun tarkoituksena on varmistaa, että oppilas saa oikea-aikaista ja riittävää tukea. Opettaja voi työnsä tueksi tarvita esimerkiksi erityisopettajan tai koulupsykologin antamaa konsultaatiota. Laki ei edellytä edellä kuvatun keskustelun kirjaamista asiakirjoihin, mutta joskus henkilökohtaisten muistiinpanojen laatiminen on tarpeen. Jos jokin myöhempi toimenpide tai päätös pohjautuu asiantuntijan näkemykseen, tulee se kuitenkin kirjata. Muistiinpanoja ei arkistoida, vaan ne hävitetään, kun niitä ei enää tarvita.

Koulun henkilöstö on vaitiolovelvollinen tiedoista, jotka he työssään saavat oppilaasta ja perheestä. Henkilöstö ei saa ilmaista näitä tietoja sivullisille. Sivullisia ovat koulun ulkopuolisten toimijoiden lisäksi ne koulun henkilöstöön kuuluvat, jotka eivät työskentele oppilaan kanssa. Vaitiolovelvollisuus säilyy myös sen jälkeen, kun palvelussuhde on päättynyt. (OPH: Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto)

